

Bartiméus: fonds

Voor een zichtbaar inclusieve wereld

**Werken aan
vanzelfsprekende
inclusie**

Koers Bartiméus Fonds 2026-2030

Inhoudsopgave

1	Context, visie en strategische koers	4
1.1	Een organisatie in ontwikkeling.....	4
1.2	Bartiméus Fonds; aanjager van inclusie	4
2		
	 Programma's	
		8
2.2	Verandertheorie	8
2.3	Droom/doelstelling(en)	10
2.4	Inclusieprogramma's	12

Voorwoord

Met deze publieksversie van onze koers laten we zien waar het Bartiméus Fonds de komende jaren voor staat. Onze ambitie is groot: in 2040 is Nederland een volledig inclusieve samenleving voor mensen met een visuele beperking. Dat vraagt om meer dan goede projecten alleen. Het vraagt om een verandering in de samenleving, waarbij die toegankelijkheid vanaf het begin wordt meegenomen, in onderwijs, werk, mobiliteit, vrije tijd, technologie en beleid.

De afgelopen jaren hebben we geleerd waar onze kracht ligt. We brengen mensen en organisaties bij elkaar, jagen vernieuwing aan en investeren in oplossingen die verder reiken dan één moment of één plek. In de komende jaren kiezen we daarom voor nog meer focus en samenhang. We werken programmatisch, vanuit duidelijke verandervaden en met een lange adem. Daarbij blijven we leren, meten en bijstellen. Want systeemverandering ontstaat stap voor stap: door te doen, te luisteren, samen te werken en koers te houden.

In die beweging werken we nauw samen met Bartiméus. Waar het Bartiméus Fonds zich richt op maatschappelijke verandering en het wegnemen van drempels in de samenleving, staat Bartiméus dicht bij het individu. Als kennis- en expertiseorganisatie ondersteunt Bartiméus mensen met een visuele beperking met specialistische zorg, begeleiding, hulpmiddelen en expertise. Zo vullen we elkaar aan: Bartiméus vanuit directe ondersteuning en het Bartiméus Fonds vanuit de beweging naar een toegankelijke en inclusieve samenleving.

Deze koers is geen eindpunt, maar een richting. Hij helpt ons om scherpe keuzes te maken en om samen met donateurs, fondsen, bedrijven, ervaringsdeskundigen, kennispartners en maatschappelijke organisaties te bouwen aan vanzelfsprekende inclusie. Zodat mensen met een visuele beperking niet hoeven te vechten om mee te doen, maar vanzelfsprekend kunnen deelnemen aan een samenleving die voor iedereen is ontworpen.

1 Context, visie en strategische koers

1.1 Een organisatie in ontwikkeling

Het Bartiméus Fonds werkt aan een samenleving waarin mensen die blind of slechtziend zijn vanzelfsprekend kunnen meedoen. Niet door telkens achteraf oplossingen te bedenken, maar door drempels bij de bron weg te nemen.

De afgelopen jaren zijn we gegroeid van een fonds dat vooral projecten mogelijk maakte naar een organisatie die vanuit een eigen visie systeemverandering in de samenleving aanjaagt. Met de steun van donateurs, fondsen en bedrijven kunnen we doelgericht het verschil maken. Zo werken we samen met onze partners stap voor stap aan onze ambitie:

In 2040 is Nederland een volledig inclusieve samenleving voor mensen met een visuele beperking.

Die verandering vraagt om focus, samenwerking en volhouden. Daarom kiezen we de komende jaren scherper waar we het verschil kunnen maken: in programma's en projecten die niet alleen vandaag helpen, maar de samenleving blijvend toegankelijker maken.

1.2 Bartiméus Fonds; aanjager van inclusie

Het Bartiméus Fonds brengt beweging waar verandering nodig is om inclusie te vergroten. We doen dat altijd met een focus op mensen met een visuele beperking. We zijn geen zorgorganisatie en geen klassieke subsidieverstrekker. We zijn een aanjager van inclusie. Onze inzet is helder: toegankelijkheid moet geen uitzondering zijn, maar de norm.

1.2.1 Visie

Wij zien een samenleving voor ons waarin toegankelijkheid geen aanpassing achteraf is, maar vanaf het begin wordt meegenomen. Waarin universeel ontwerp de norm is en gebouwen, diensten, technologie, onderwijs en werk zo zijn ingericht dat iedereen kan meedoen. Ook als je weinig of niets kunt zien.

1.2.2 Missie

Het Bartiméus Fonds doorbreekt barrières die mensen met een visuele beperking buitensluiten en versnelt de beweging naar een samenleving waarin iedereen vanzelfsprekend volwaardig kan meedoen.

Wij investeren doelgericht in innovatie, kennis en samenwerking om aantoonbare, blijvende impact te realiseren.

1.2.3 Ons verhaal

Meedoen zou vanzelfsprekend moeten zijn. Maar voor mensen die blind of slechtziend zijn, is dat het nog niet. De wereld is vol obstakels, zichtbaar en onzichtbaar. In onderwijs, op de arbeidsmarkt, in technologie en mobiliteit. Obstakels die kansen beperken en talent onbenut laten. Dat moet anders.

Het Bartiméus Fonds is er om die barrières te doorbreken. Wij richten ons op de voorwaarden die nodig zijn voor echte gelijkwaardigheid en pakken die doelgericht aan. Wij stimuleren universeel ontwerp, jagen vernieuwing aan en brengen partijen samen die met ons en elkaar het verschil kunnen maken.

Zo bouwen we stap voor stap aan een samenleving waarin mensen met een visuele beperking niet hoeven te vechten om mee te doen — maar waarin meedoen vanzelfsprekend is.

1.2.4 Kernwaarden

In alles wat we doen werken we vanuit drie waarden:

- **Verbindend**
Omdat echte verandering alleen samen lukt.
- **Inclusief**
Omdat niemand buitengesloten mag worden.
- **Optimistisch**
Omdat we geloven dat verandering mogelijk is.

1.2.5 Waar richten we ons op?

In een veld waar veel organisaties zich inzetten voor dezelfde doelgroep, richten wij ons op de maatschappelijke voorwaarden die nodig zijn voor echte gelijkwaardigheid. Daar zien wij de grootste hefboom.

Dat doen we in verschillende rollen: als initiator zetten we beweging in gang, als verbinder brengen we partijen samen die elkaar versterken, als versneller jagen we verandering aan en als financier maken we ontwikkelingen mogelijk die anders niet van de grond komen. Altijd gestuurd door de veranderpaden uit onze Verandertheorie.

Tegelijkertijd weten we dat directe steun voor mensen zelf altijd nodig zal blijven. Het individu heeft goede medische zorg, hulpmiddelen en begeleiding nodig. Daarom blijven we nauw verbonden met Bartiméus: hét kennis- en expertisecentrum voor mensen met een visuele beperking. Via samenwerking met en ondersteuning van Bartiméus staan we samen sterker en dragen we ook bij aan kwaliteit van leven en meer eigen regie voor cliënten en individuen in de samenleving. Het Bartiméus Fonds richt zich in zijn eigen programmalijnen primair op twee systeemgerichte veranderpaden: een beter toegankelijke samenleving en een samenleving die meer openstaat voor mensen met een visuele beperking. Dat onderscheid is niet zwart-wit, maar laat juist zien hoe onze inzet en de expertise van Bartiméus elkaar aanvullen. Samen vormen de

netwerkkraft van het Bartiméus Fonds en de kennis van Bartiméus een krachtige combinatie om te werken aan toegankelijkheid, inclusie en zelfregie.

1.2.6 Samenwerking

Een inclusieve samenleving maken we niet alleen. Juist de samenwerking met partners in het oogveld en daarbuiten is onmisbaar om blijvende verandering te realiseren. Daarom werken we al jaren nauw samen met belangenbehartigers, kennispartners, ervaringsdeskundigen en maatschappelijke organisaties. Maar ook met overheden, bedrijven, fondsen, donateurs en vrijwilligers. Ieder brengt eigen kennis, ervaring, netwerk of middelen mee. Samen vergroten we de beweging naar een samenleving waarin mensen met een visuele beperking vanzelfsprekend kunnen meedoen.

2 Programma's

2.1.1 Ontwikkeling

Onze droom is en blijft: Nederland is in 2040 een volledig inclusieve samenleving voor mensen met een visuele beperking.

De afgelopen jaren hebben we veel geleerd over waar verandering mogelijk is. We bouwden aan sterke netwerken rond onderwijs en werk, mobiliteit en vrije tijd. Daardoor worden we steeds vaker gevraagd om mee te denken over inclusie en toegankelijkheid in samenwerkingsverbanden waar het gaat om inclusie voor mensen met een (visuele) beperking.

Die ervaring nemen we mee in de komende jaren. We kiezen voor meer focus en samenhang. Niet door losse projecten naast elkaar te zetten, maar door te werken aan grotere inclusieprogramma's waarin kennis, partners, communicatie en fondsenwerving elkaar versterken. Zo vergroten we de kans dat goede voorbeelden niet klein blijven, maar uitgroeien tot nieuwe standaarden.

2.2 Verandertheorie

2.2.1 Inleiding

In Nederland ervaren veel mensen met een visuele beperking nog steeds drempels in het dagelijks leven. Niet omdat zij niet kunnen meedoen, maar omdat de samenleving vaak niet goed op hen is ingericht. Toegang tot levensdomeinen als onderwijs, werk, mobiliteit en vrijetijdsbesteding is vaak niet vanzelfsprekend. Deze verandertheorie richt zich op het bevorderen van gelijke kansen en maatschappelijke participatie van mensen met een visuele beperking.

2.2.2 VN-verdrag Handicap en de Sustainable Development Goals

Deze Verandertheorie sluit nadrukkelijk aan bij de internationale kaders die richting geven aan een inclusieve samenleving. Het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap vormt de juridische en morele basis voor dit verandertraject. Het verdrag verplicht overheden, instellingen en de

samenleving om belemmeringen weg te nemen en te zorgen voor gelijke kansen, toegankelijkheid en volwaardige participatie van mensen met een beperking.

Daarnaast draagt dit programma direct bij aan de realisatie van de Sustainable Development Goals (SDG's), met name SDG 4 (Kwaliteitsonderwijs), SDG 8 (Waardig werk en economische groei), SDG 10 (Ongelijkheid verminderen) en SDG 11 (Duurzame, inclusieve steden en gemeenschappen).

Daarmee fungeert het VN-Verdrag als legitimatie – de mensenrechtelijke basis – en de SDG's meer als handvat en richtinggevend kader voor duurzame, maatschappelijke verandering. Samen bieden zij de morele en beleidsmatige onderbouwing van de inzet voor een samenleving waarin iedereen, met of zonder visuele beperking, gelijkwaardig kan meedoen.

2.2.3 Universeel Ontwerpen

Universeel ontwerpen (UD) speelt een essentiële rol in het creëren van deze samenleving. Het uitgangspunt van UD is dat omgevingen, producten en diensten vanaf het begin zo ontworpen worden dat ze voor zoveel mogelijk mensen bruikbaar zijn, zonder dat er achteraf aanpassingen nodig zijn.

In onze Verandertheorie zien we universeel ontwerpen als een uitgangspunt. Een onderliggende waarde of principe dat richting geeft aan alle activiteiten.

We kijken naar inclusie als een gedeelde ontwerpverantwoordelijkheid en niet als individuele aanpassing. Daarnaast gebruiken we UD als een manier om inclusie te realiseren en als (outcome) driver. Dat betekent dat we geloven dat UD een versnellende factor kan zijn voor structurele verandering.

Universeel ontwerpen is daarmee voor ons zowel een leidend principe (waarom we iets doen), als een aanpak (hoe we het doen). Universeel ontwerpen bouwt voort op het sociale model dat ervanuit gaat dat een handicap ontstaat door maatschappelijke drempels. UD vertaalt het sociaal model naar ontwerpprincipes

en beleidsrichtlijnen en maakt daarmee deze drempels vanaf de start kleiner of overbodig.

2.3 Droom/doelstelling(en)

We hebben drie veranderpaden gedefinieerd die bijdragen aan een inclusievere samenleving voor mensen met een visuele beperking:

- 1 Meer Eigen regie
- 2 Een beter toegankelijke samenleving
- 3 Een meer open samenleving

Meer Eigen regie vullen we in via onze nauwe samenwerking met en ondersteuning van Bartiméus. Als kennis- en expertisecentrum is Bartiméus direct betrokken bij de zorg, begeleiding, hulpmiddelen en ondersteuning die mensen met een visuele beperking nodig hebben om hun leven zo zelfstandig mogelijk vorm te geven. Die verbinding is voor ons belangrijk: zo blijven we dicht bij de mensen voor wie we het doen en dragen we, samen met Bartiméus, bij aan kwaliteit van leven en meer eigen regie.

In onze eigen programmalijnen leggen we de primaire focus op twee systeemgerichte veranderpaden: een beter toegankelijke samenleving en een samenleving die meer openstaat voor mensen met een visuele beperking. Onze activiteiten op deze veranderpaden dragen indirect ook bij aan meer eigen regie, omdat een toegankelijke en open samenleving mensen meer ruimte geeft om zelfstandig en gelijkwaardig mee te doen.

2.3.1 Veranderpad Beter Toegankelijke samenleving

Een meer duurzaam toegankelijke samenleving waarin digitale, fysieke en sociale drempels voor mensen met een visuele beperking zijn weggenomen, zodat zij zelfstandig en gelijkwaardig kunnen deelnemen aan alle aspecten van het maatschappelijk leven.

2.3.2 Veranderpad Samenleving staat meer open voor mensen met een visuele beperking.

In de samenleving is breed kennis en begrip aanwezig over het leven met een visuele beperking en de drempels die mensen met een visuele beperking ervaren. Deze kennis leidt tot een actieve bereidheid om gedrag, beleid en omgeving aan te passen, zodat iedereen gelijkwaardig kan meedoen.

2.3.3 Indicatoren en Meetplan

We willen weten of ons werk echt verschil maakt. Daarom komt onder deze twee veranderpaden een meetplan met indicatoren en methode van meting om de effecten van onze inspanningen te kunnen monitoren. We kijken naar cijfers én naar ervaringen. Naar bereik, resultaten en verhalen uit de praktijk. Zo leren we wat werkt, waar bijsturing nodig is en hoe we onze impact kunnen vergroten. Meten is voor ons dus geen doel op zich. Het helpt ons om beter te worden en verantwoording af te leggen aan iedereen die ons werk mogelijk maakt.

2.3.4 Hoe gaan we deze verandering voor elkaar krijgen?

Verandering begint niet bij ons alleen. We hebben de afgelopen jaren een netwerk opgebouwd en veel (algemene) kennis opgedaan over de thema's onderwijs & werk, mobiliteit, vrije tijd. Het heeft ons veel gebracht: zichtbaarheid, kennis, mooie projecten, inzicht in waar we goed en minder goed in zijn. Hoewel de thema's veelal onlosmakelijk met elkaar verbonden werken we hierin niet (automatisch) samen. Hoe kunnen we zo goed mogelijk gebruik maken van onze verbindende kracht waar we sterk in zijn.

De komende jaren zetten we in op de fundamentele verandering, met universeel ontwerp als leidend principe, met lange adem en met meerjarige inspanning en vooral daar waar de energie zit. We haken vooral ook aan bij ontwikkelingen die al gebeuren zoals het VN-verdrag Handicap, European Accessibility Act, Lokale inclusie agenda e.a.

2.3.5 Fundament

Scholen zijn microsamenlevingen waar diversiteit zichtbaar wordt en samenleven wordt geoefend. Via het onderwijs leren we over gelijkheid en sociale rechtvaardigheid. Kinderen, jongeren en studenten ontwikkelen empathie waardoor discriminatie en vooroordelen afnemen. Wij geloven dat onderwijs de basis legt voor een samenleving waarin iedereen telt. Door kennis, begrip en praktische vaardigheden te combineren.

Onderwijs is ook waar de toekomstige professional moet leren wat er nodig is om mensen met een (visuele) beperking volwaardig deel te laten nemen aan de samenleving. Maar in het onderwijs wordt in het curriculum bijna geen aandacht besteed aan toegankelijkheid en inclusie.

Onze ambitie is hier heel groot. De komende jaren willen we in alle onderwijsgeledingen van lagere school tot en met de universiteit gaan zorgen dat toegankelijkheid in het onderwijs wordt gedoceerd. Van algemene kennis op de basisschool en voortgezet onderwijs tot vakspecialistische kennis bij bijvoorbeeld architectuuropleidingen. Zodat de professional van de toekomst kennis heeft van wat er nodig is om inclusief te denken en te ontwerpen.

Het project Toegankelijkheid in het Curriculum is daarmee onderdeel van een grotere ambitie. Dit doen we niet alleen maar we vormen een alliantie met onder meer overheid, belangenbehartigers en opleidingen.

Deze beweging is echter van de lange termijn en lange adem. Echt effect zien we pas over 10 tot 15 jaar. Als opgeleide professionals aan de slag gaan. Er is ook actie op de korte en middellange termijn nodig.

2.4 Inclusieprogramma's

Met inclusieprogramma's jagen we systeemverandering aan. We werken aan een samenleving waarin fysieke, digitale en sociale toegankelijkheid vanzelfsprekend is en mensen met een visuele beperking gelijkwaardig kunnen deelnemen.

Daarbij gaan we uit van het sociale model: de beperking zit niet in het individu,

maar ontstaat door de manier waarop omgevingen, diensten, regels, beelden en gedrag zijn ingericht.

Een inclusieprogramma is een samenhangende aanpak waarin we rond een concrete plek, sector of maatschappelijke context werken aan blijvende verandering. We brengen partners, ervaringskennis, expertise, communicatie en financiering bij elkaar om drempels zichtbaar te maken, oplossingen te ontwikkelen en te zorgen dat wat werkt breder toepasbaar wordt. Omdat onder andere onderwijs en werk, mobiliteit en vrije tijd in het dagelijks leven nauw met elkaar verweven zijn, kijken we niet per domein afzonderlijk, maar naar de samenhang daartussen. Zo ontstaat een leer- en ontwikkelomgeving waarin inzichten uit het ene domein ook van waarde kunnen zijn voor een ander domein of een andere context. Communicatie en fondsenwerving zijn vanaf het begin onderdeel van het programma, zodat goede voorbeelden zichtbaar worden, partners kunnen aanhaken en de beweging kan groeien.

Binnen deze koers starten we met drie inclusieprogramma's. In de loop van de tijd kunnen daar programma's bij komen. Omdat deze manier van werken nieuw is voor ons, ontwikkelen we de werkwijze al doende.

2.4.1 Inclusieve Wijk (Beeklust)

De wijk is de plek waar wonen, werken, leren, ontmoeten en leven samenkomen. Een inclusieve wijk laat, als een mini-samenleving, in het klein zien hoe toegankelijk de samenleving is en waar verbetering nodig is en er concreet aan gewerkt kan worden.

2.4.2 Inclusieve Campus (Hanzehogeschool Groningen)

Een campus is een integrale leef- en leeromgeving waar onderwijs, werk, technologie, mobiliteit, ontmoeting en dienstverlening samenkomen. Daarmee is ook de campus een mini-samenleving.

2.4.3 Inclusief Theater

Theater bereikt een breed publiek en weerspiegelt hoe we als samenleving naar elkaar kijken. In dit programma staan representatie en bewustwording centraal. Door makers en acteurs met een visuele beperking zichtbaar een podium te geven, ontstaan nieuwe rolmodellen en verhalen die begrip vergroten. Tegelijk is het theater zelf ook weer een soort mini-samenleving; een plek waar werken, ontmoeten, gastvrijheid en toegankelijkheid samenkomen en concreet kunnen worden verbeterd.